

A mai magánjogok már számos jogintézményt építettek ki, amelyeknél nem véletlen, hanem kényszerű tartalom a több érdekelt személy jogviszonyának egy keretben való elrendezése. Kezesség, engedmény, tartozásátvállalás, a kereskedelmi jog területén a fuvarozásban a címzett, a biztosítási jogban a kedvezményezett helyzete mutatják a példákat. Ezen példák ellenére magánjogi felfogásunkat még igen nagy mértékben kötve tartja ugyan az az atavisztikus felfogás, amely a római jognak kezdeti, sőt fejlettebb korszakában is, megtagadta a képviselőnek, illetve a harmadik személyek javára szóló szerződésnek létét, mert valahogy a logikai képtelenség erejével hatott a harmadik személynek a jogviszonyba való beállítása. A jogfejlődés lehetőségére, még egy egészen modern példát vonultatunk fel. A nagyvárosi bérház sok lakója egymással semminemű jogi kapcsolatban nem áll. A lakbérszabályrendeletek azt az érdeksurlódást, ami az egyházban lakók között, mondjuk a társlakók nyugalmanak megzavarása folytán keletkezik, a jogi kapocs hiányában azon a dadogó nyelven igyekeznek megoldani, hogy a sértett lakó a háztulajdonoshoz fordulhat és ettől kérhet a másik lakó ellen felmondást és ezt az igényt csak addig sanctionálja, hogy ha a háztulajdonos a felmondást nem eszközli, akkor a sértett lakónak van joga (?) a házból elköltözni. De ha a központi fűtéshez való hozzájárulási kötelezettséget szabályozó rendeletre gondolunk, látjuk, hogy a lakók „szervezetlen közössége“ legalább a közös fűtés tekintetében a még annyira laza jogi organizációt kap. *A két személyes magánjogi szemlélet válsága* ütközik ki e jelenségek közül, amire alkalomadtán vissza fogunk térni, bár a kérdés annyira alapvető centralis fontosságú, hogy egyenesen széles keretű teoretikus tisztázást igényelne. Az adott eset kapcsán utalni kívánnánk arra a gyakorlati megoldási lehetőségre, amely mindhárom érdekelt sérelme nélkül volna alkalmas ezt a jogi háromszöget elrendezni: felperesnek megadandó volna az a jog, hogy alperesnek az ő hitelezője kezéhez történendő fizetésre való marasztalását kérje. B. S.

A kir. Kuria jogegységi tanácsának 40., 41. és 42. számú polgári döntvénye. *A kir. Kuria jogegységi tanácsának 40. sz. polgári döntvénye* a rendelkező részben foglalt határozaton kívül, igen fontos s a gyakorlatban elhomályosult szabályokat rögzít le indokolásában. Az elvi élű döntés tudvalevőleg az, hogy a kereskedőségének és ipari vagy kereskedelmi vállalat tisztviselőjének szolgálati szerződésében *két évet el nem érő szolgálat esetében* sem lehet a felmondási időt az alkalmazott hát-

rányára az érvényben lévő tételes jogszabályoktól eltérően szabályozni. Evvel a kir. Kuria eldöntötte azt a vitás kérdést, hogy az 1910/1920. M. E. sz. rend. 23. §-ában foglalt, az alkalmazott hátrányára szolgáló kikötést (elsősorban felmondási időt) tilalmazó jogszabály csak a két évi és ezt meghaladó, vagy ezen aluli szolgálati szerződésekre vonatkozik-e? Noha a döntés a cogens szabály jogerejét a szolgálati szerződések egész területére elismerte s így a vonatkozó 2. §. 2. bek.-ének kiterjesztő magyarázatot adott, mégis azt az általános szabályt, hogy a felmondási idő az alkalmazott hátrányára s a törvénnyel szemben nem szabályozható, több irányban megszorította.

Mindenekelőtt érvényesnek nyilvánítja a szolgálati szerződés felbontásának időpontjában létrejött oly megállapodást, amely a felmondási időt az alkalmazott hátrányára módosítja. Vagyis a törvényes felmondási időről a szerződés felbontása időpontjában történő teljes, vagy részleges joglemondás érvényes. Ez a tétel egyezik a bírói gyakorlattal s nem is rejt magában veszélyeket, a gyöngébb fél, az alkalmazott érdeke szempontjából.

A másik igen fontos tétele az indokolásnak az, hogy akiket a szokásjog, vagy bírói gyakorlat alapján egy évi felmondási idő illet, azoknak felmondási ideje szerződésileg 3, illetve 6 hónapnál alacsonyabb időre le nem szorítható. Ezeket kikötés hijján szolgálati idejük tartalmára tekintet nélkül egy évi felmondás illeti; ha azonban ezt a felek szerződéssel korlátozzák (l. 42. sz. jogegységi döntvényt), ugy az 1910/1920. sz. rend. 2. és 23. §§-ai tilalomfa gyanánt állják utját az alsó határ áthágásának. Hasonlóképen korlátozható szerződéssel a felmondási idő azoknál a főtisztviselőknél is, akiket kikötés hijján hat havi felmondás illet. Minthogy azonban tételes szabály (2. §. 2. bek.) ezekre két évet meghaladó szolgálat esetén hat havi felmondási időt ír elő parancsolóan (23. §.), ennél fogva hat hó alá csak két évet el nem érő szolgálat esetére szorítható felmondási idejük. De ez utóbbi csoportnál sem szállhat 3 hónap alá az 1884:XVII. t.-c. 88. §-a rendelkezése folytán.

A jogegységi tanács 41. sz. döntése az eddigi gyakorlattal ellentétesen döntötte el azt a felvetett kérdést, hogy a rend. 2. §. 2. bek.-ben meghatározott hosszabb felmondási idő megállapítása szempontjából a felmondási idő tartama a felmondás időpontjáig eltelt időköz hozzászámítandó-e? Az eddigi — a bíróságok többsége által követett gyakorlat az volt, hogy, ha a munkaadó szüntette meg felmondással a szolgálati viszonyt, a felmondási idő hozzászámítandó volt a szolgálatban töltött időhöz s az így számításba vett idő alapján volt eldön-

tendő, hogy két évi, vagy ezen aluli-e a szolgálatban töltött idő. Az önkényes és rosszindulatú felmondásoknak vetett gátat ez a gyakorlat. A Kuria új jogegységi döntése módot ad arra, hogy a munkaadó felmondással megakadályozza a munkavállalót abban, hogy a hat havi felmondási időhöz igényt adó szolgálati időt elérje. Az indokolásból kiemelendő az a hangsúlyozott és egyébként vita alatt sem álló tétel, hogy a végkielégítés megállapításánál nem a felmondás időpontjáig, hanem a szolgálati viszony végleges megszűntéig eltelt idő az irányadó. A kir. Kuria a felmondási időre vonatkozó 41. sz. határozatban kimondott tételt az általános magánjogi szabályból vezeti le, hogy a jog megállapításához megkívánt előfeltételeknek már a jog gyakorlásának időpontjában fenn kell forogniuk.

A 42. sz. jogegységi döntvényben végül az egy évi felmondási idő tekintetében foglalt állást a kir. Kuria. Döntésében az alábbi három feltételhez kötötte ezen igényt: a) magasabb tudományos képzettség vagy azt pótló gyakorlati szakismeret, b) a vállalat nagyüzemi terjedelme, c) az egész nagyvállalatra vagy annak valamely önálló ágára kiterjedő vezető és irányító munkakör. E feltételek együttes fennforgása esetén csak akkor illeti meg kisebb felmondási idő (a fentiek szerint 3—6 hó) az ily képzettségű és hatáskörű tisztviselőt, ha azt kikötötték, (írásban vagy szóval). A bírói gyakorlat állásfoglalása lényegileg a Kuria által kimondott szabályon nyugodott eddig is. Új a határozatban annak éles hangsúlyozása, hogy az egy év szerződéssel 3—6 hónapra mérsékelhető. Állandóan alkalmazott ügyvédre, orvosra e döntés kedvezőtlenebb helyzetet teremt, mint aminő a döntés előtt fennállott. *Dr. Huppert Leó.*

Guzs-szerződés. Ez az új képzésű szó a német Knebelungsvertrag magyar kifejezése akar lenni. Erre a belügyminiszteri engedélyre nem szoruló névmagyarosításra a Kuria P. VII. 8462/1928. számú határozata nyújtja az aktualitást. Az igen érdekes határozat tényállási alapja az volt, hogy a felperes szesznagykereskedő az alperes falusi koresmárosnak készpénzkölcsönt és áruhitelt nyújtott és ezzel kapcsolatosan a koresmáros arra vállalt kötelezettséget, hogy a vendéglői üzletében szükséges bor, sör, pálinkát és mindenmemű szeszest italt kizárólag csak a felperesnél szerzi be és amennyiben az italokból a legkisebb mennyiséget is mástól szerezné be, esetenként 10 millió K-t fizet, kántéritis és kötbér címén. A Kuria a teljes megállapodást az annak keretében történt kötbérfizetési kötelezettségvállalást is joghatállyal